

Fler nationalekonomer i SOU!

Det svenska utredningsväsendet har traditionellt varit en garanti för noggrant förberedda beslut. Det finns många historiska exempel på utredningar av hög klass där bland annat nationalekonomer gett väsentliga bidrag.

För inte alltför många år sedan var det en fin merit att ha bidragit till en

utredning och många av Sveriges internationellt mest kända nationalekonomer har bidragit på olika sätt till svenska utredningar. I sig saknas det inte bidrag från flera seniora nationalekonomer på senare år, men synen på utredningarnas meriteringsvärde har förändrats. Det finns, enligt min upp-

fattning, en utspridd misstänksamhet bland nationalekonomer ute bland universitetet mot utredningar.

Gentemot den rutinmässiga publiceringen i vetenskapliga tidskrifter står sig bidrag till en utredning slätt. Det kan till och med vara en negativ merit att ha utrett en fråga i någon offentlig utredning. Den doktorand/ yngre forskare som händelsevis erbjuds ett utredningsuppdrag torde tänka två gånger innan han/hon accepterar, när alternativkostnaden kan vara hög. Åtminstone gäller detta för den person som vill försätta på den vetenskapliga banan, när synen på vad som är meriterande har förändrats. "Publish or perish" är i stort sett lika mycket en svensk verklighet som en amerikansk – och då gäller det publicering i internationella tidskrifter.

Det kan finnas ytterligare en förklaring till universitetsekonomernas ganska njudda inställning till parlamentariska offentliga utredningar, nämligen det faktum att de på senare år tycks ha blivit alltmer politiserade. Utredningstexterna är manglade genom den politiska kvarnen och det kan vara påfrestande att bidra med en text till en utredning som i ett senare skede endast avlägset återspeglar den ursprungliga texten.

"Politiseringen" reser frågan om parlamentariska utredningar behövs. I dagsläget finns såväl parlamentariska utredningar som enmansutredningar och expertrapporter till utredningar. Möjligen räcker de två sistnämnda för att täcka in bakgrundsmaterialet och man kan sköta de politiska övervägandena på annat sätt. Nationalekonomernas bidrag skulle i sådana fall vara att skriva ett antal bakgrundsrapporter i

olika frågor. Jag är dock inte övertygad om att de parlamentariska utredningarna spelat ut sin roll, när de i dagsläget kan utgöra ett värdefullt forum för politiker, fackmän och representanter för olika organisationer att diskutera komplexa frågor utifrån sina egna utgångspunkter.

Jag tror att nationalekonomer har mer att bidra med till svenska utredningar, inte minst yngre forskare som kommit någon bit i karriären. Detta gäller speciellt utredningar som inte direkt handlar om grundläggande ekonomiska frågor, utan sådana där det ekonomiska synsättet kan ge intressant näring till resonemangen. Det är med andra ord inte bara de utredningar som initieras av Finansdepartementet som nationalekonomer kan ge värdefulla bidrag till. Det finns många utredningar som i grunden behandlar hur samhället skall använda knappa resurser och det är i detta sammanhang den nationalekonomiska teorin är så värdefull.

Jag har svårt att se varför det i alla lägen skulle vara mindre meriterande att sprida ljus över en dagsaktuell komplex fråga än att, i bästa fall, flytta fram forskningsfronten något steg. Detta är för övrigt inte ömsesidigt utslutande alternativ. Det är också en nyttig övning att skriva i en offentlig utredning, när man måste skriva mer balanserat och med en större överblick än vad som gäller för den rutinmässiga publiceringen i internationella tidskrifter.

I bästa fall ger en avancerad utbildning i nationalekonomi de redskap och kunskaper som är nödvändiga för djuplodande analyser av komplexa problem, vare sig det gäller forskning

eller i andra sammanhang. Vad som gör en enskild person till en "färdig" nationalekonom kan man diskutera länge och väl. Men bidrag till utredningar, och till *Ekonomisk Debatt*, utgör viktiga kompletterande erfarenheter för oss nationalekonomer. För den fortsatta utvecklingen av det svenska

utredningssystemet bör särskild vikt läggas vid att nationalekonomer ger bidrag till utredningar som inte direkt behandlar grundläggande ekonomiska frågor. Det gagnar såväl utredningarna som nationalekonomerna själva.

BENGT KRISTRÖM